

IN IUSTITIA

E PORADŇA JUSTÝNA KANA KERAS:

E PORADŇA: PO a ČT 9 – 17
anglal kampel te vičinel

E TERENNO PORADŇA: PO - PA 9 - 17

O KONTAKTI:

(+420) 773 177 636
(+420) 212 242 300

in-ius@in-ius.cz
poradna@in-ius.cz

O datovo schranka: rzc5k7e

www.poradnajustyna.cz

O čislos kaj šaj vičinen bijo love:
800 922 922

E PORADŇA JUSTÝNA

In IUSTITIA, o.p.s.
Eliášova 28,
160 00 Praha 6

Pal o trestna čini the pal o súdos andre Čechiko

Pal o trestna čini pes del e godī (rozhodňinel) tel o trestno řízeni. Sa hin HJABA vaš e obeta – vaš o manuš, kas vareko mard'a abo inakšeder leske ubližind'a. Paš o súdos the paš o žandára šaj sako manuš vakerel peskera čibaha (the romanes te kamel). O žandára abo o súdos mušinen te vičinel varekas ko džanel romanes u šaj lenge prethovkerel (o tlumočníkos).

Paš o žandára

- > Ko žandára (pre chccsavi služebña) šaj poden trestno oznamenie la poštaha abo šaj džan kodoj chockana korkore (trestno oznamenie šaj poden the pro státno zastupitelstvo)
- > mušinen te džal te phenel sar oda sas – tumenca šaj džal o duverníkos (vareko kasko pařan, ko tumen l'ikerla upre) abo o zmocňencos (právnikos či vareko ko tumen začhola)
- > mušinen te dothovel o papira pal tumare nasvalípena khatar o doktoris, učtenki atd.
- > šaj mangen o love vaš o pharipena so pes tumenge ačhile, kola love bi majinlas te potřinel o pachatelis (o manuš so tumenge ubližind'a)
- > te o žandára skidena pherdo dukazi pal o pachatelis, šaj phenen le státnone zástupcaske kaj te podel pre leste obžaloba pro sudos

O státno zástupcas:

- > šaj leske phenen te o žandára na lačhes tumenca vakeren abo na lačhes tumenca keren

Paš o súdos bešel:

- > o obhájcos the o pachatelis, o státno zástupcas, e obeta the o zmocňencos, o sdcas, e zapisovařka, varekana the aver džene.

O hlavno súdos:

- > Le pachateľis hin obhajcos, savo kamel te phenel savore veci so šaj le pachateľiske šegetinen.
- > Tumen, sar e obeta, šaj peske vičinen le duverníkos the le zmocňencos.
- > Pro súdos mušinen te džal te phenel sar oda sas ale paťis imar na mušinen te ačhol kodoj.
- > Jekpozdňederperšo d'ives sar o súdos chudela mušinen te mangel o love vaš o pharipena – keci kamen u soske. Savorestar kampel te sikhavel o dokumenti (le doktoristar atd.)
- > Šaj pisinen o prohlašenie pal oda sar pes zmeňind'a tumaro dživipentheso hin savoro inakšeder (pal oda trestno činos)
- > O súdos phenel ko hino vinovato. Te hin vareko vinovato, o súdos del leske o trestos (e podmínka, e bertena, abo love te potřinel)
- > O súdos phenel keci love chudena vaš o pharipena.

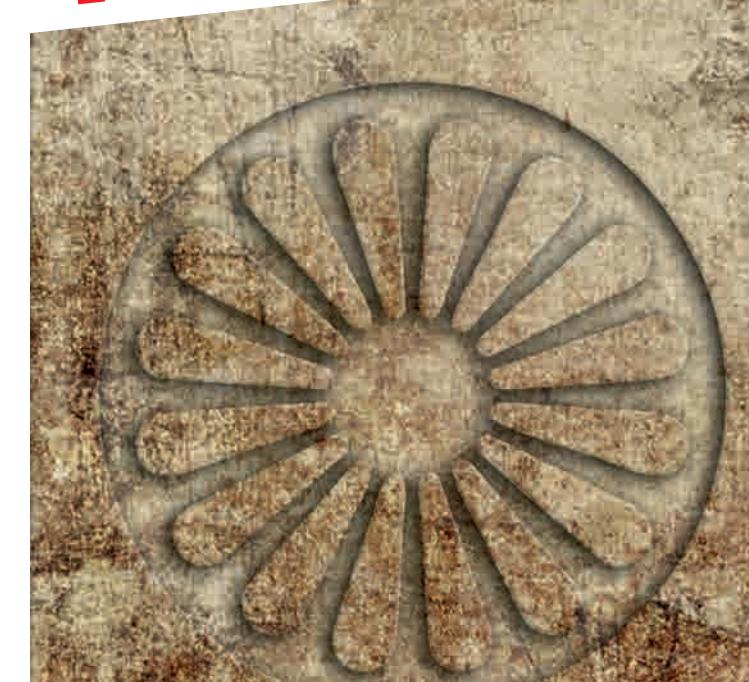
Pal o súdos avela o rozsudkos:

- > O pachařelis šaj podel o odvolanie ko bareder sudos (hoj na kamel kajso trestos abo na kamel te potřinel kajci love).
- > Tumen, sar e obeta, šaj poden o odvolanie ko bareder sudos perdal kada keci love tumenge schvalinde.
- > Te o pachařelis hino odsudzimen, mušinel te potřinel tumenge ajci love keci tumenge o súdos schvalind'a.
- > Te naří chuden kola love le pachařelistar, šaj tumenge šegetinel e eksekucija.

**Kamen te phučel vareso aver?
Kampel tumenge te šegetinel?
Džan abo vičinen andre
Poradňa Justýna.**

**Tumen hin peskera
čačipena, prava**

**NIKO NAŠTI AVEL MARDO
VAŠ LESKERO ROMIPEN
ABO LESKERI CIPA
E PORADŇA JUSTÝNA**

Hin tumen čačipen:

- > te kamen buter informaciji u te kampel tumenge te šegetinel – o odboríka hine hjaba
- > te kamen te vakerel peskera čibaha (the romanes) abo kamen o informaciji andre tumari čib (the paš o žandára)
- > **te šunel pes bezpečnones**
  - > te daran u kamen kaj o žandára te dodikhen pre tumende
  - > te kamen kaj o žandára te čhivan varekas avri andal tumaro kher
  - > te daran pes hoj o pachafelis tumenge vareso kerela, o súdos šaj zmeňinel o podminki
- > te kamen kaj te aven tumenca ča kola džene so keran pre tumaro pripados, ňiko aver
- > te na kamen kaj o pachafelis te džanel kaj tumen bešen, abo vareso aver pal tumen
- > te na kamen na mušinen te arakhel le pachafelis
- > šaj peske kiden avri či tumenca vakerela/kerela murš abo džuvľi
- > na majinenas bi te vakerel tumenca buter sar jekhvar (ča jekh vísechos)
- > o vakeriben na majinelas bi kerdo la zoraha (citolivo)
- > te kamen šaj džal tumenca vareko kaske pačan (o duverníkos) – ko žandára the pro súdos
- > te tumenge kampel šaj mangen o love, ola love del o štátos
- > šaj kamen kaj o pachafelis te poťinel o love vaš o súdos

Šegetinas le manušenge so hine marde vaš oda hoj hine Roma abo hin len aver narodnosťa. Keras hjaba pre calo Čechiko.

Socialno šegitišagos

- > Šaj tumenca kerel e **socialno pracovnička**.
- > Šegetinas tumenge te **sthovel jekhetane o dokumenti** (trestno oznamenie, žadosť pal o love...)
- > **Šaj džas tumenca** pro úrados, ko žandára, ko doktoriske
- > Šaj keras tumenca **bezpečnostno plános** te tumen mišlinel hoj vareko šaj džal pre tumen andro murdaripen

Šaj šegetinas:

Le manušenge so šaj avel marde vaš o rasizmus
Le obeťenge so sas marde vaš o rasizmus
Lengere familičjenge
Le manušenge so dikhenas vareso na lačho khatar o rasizmus

O pravníka, o zmocňenca

Šaj tumenge vibavinas le pravníken abo tumen šaj keran amendar tumare zmocňencen

Pal amen

Keras andro socialno oblasťa. Pro súdos šaj amen zaačholas le manušen save sas marde vaš lengero romano rat.

Pravno informaci

- > Zaačhuvas pes vaš e obeťa u kamas kaj te **o pristupos ke obeťende sas čačipnaskero, spravodlivu**
- > Phenahas le obeťenge save prava (čačipena) len hin khatar o trestno řízeni
- > Keras avka kaj te la obeťa nane aver the aver pharipena pal o trestno činos (kaj te na avel druhotno ujma)

Psichologično šegitišagos

- > Šaj vibavinas tumenge le **psichologen abo terapeuten**
- > Šaj **vakeras tumenca pal o pharipen** – korkore paš o skamind abo vičinas pro telefonos

Džan abo vičin andre Justýna ►►►

Sar amen keras:

Ča tumen šaj phenen so kamen the so na kamen, sar šaj tumenca keras.
Sam diskretno (sa pal tumende hin ča maškar amen).
Sam hjaba (na kampel tumenge te poťinel).
Na sam diskriminačno, šegetinas savorenge.

San marde vaš tumaro romipen abo cipa?

Sar o mariben dičholas?

- > džungale lava, koškeriben
- > daraviben
- > demaviben o kher abo na lačho pisimen pal tumenge (grafitti)
- > mariben
- > seksualno mariben (o znásilňeňi)
- > mariben la jagaha (te tumen abo tumaro kher vareko kamel te zalabarel)
- > koškeriben, daraviben pro internetos (Facebook abo aver)

So tumen šaj keran?

- > Šaj vičinen le žandáren pro 158 abo den trestno oznamenie.
- > Te tumen vareko kamel te marel the nane časos te vičinel le žandáren, džan varekaj kaj hin but džene (špitaľa, pošta, škola).
- > Phenen varekaske ko džal khatar. Te bi phenenas la grupake (skupinake, but dženenge), šaj avel hoj ňiko tumenge na šegetinela.
- > Te sanas marde, džan ko doktoris the kamen lestar o papiris pal oda. Te bi kamenas te del o mariben pro sudos, o papiris šaj avel lačho dukazos.
- > Phenen pal oda varekaske, kaske pačan.

Roden odborno šegitišagos!